

Не забути Фуко

Іноді зі мною трапляються неконтрольовані фантазії про моє власне королівство з абсолютною монархією. Я була б чудовою королевою: єдине, чого я вимагала б від своїх підданих - ненастанно читати Фуко. Щиро кажучи, я взагалі (не так вже й) таємно мрію про те, як Фуко стане читати кожна людина на планеті, і вважаю Бодріяра з його "забути Фуко" шкідливим кабінетним прищом.

Найлегше це простежити на дискусіях довкола того, чи гомосексуальність - це хвороба (господи, в мене навіть пальці болять писати, що це ще й досі предмет для дискусії, але чого не зробиш заради науки).

Всі фантазери і фантазистки про всемогутнє гей-лоббі завжди наголошують на тому, що гомосексуальність прибдали з МКХ і DSM «під тиском гомосексуальних представників громадськості, а не під тиском наукових доказів», хоча це - брехня, адже до того, як гомосексуальність прибдали з МКХ, мінімум сорок років велись дослідження у цьому напрямку.

Я промовчу про те, що жодне і світі «гей-лоббі», що б там його противники не розуміли під «гей-лоббі», не має стільки ресурсів, як «консервативне лоббі», просто тому, що ті, хто має більше влади і ресурсів, зацікавлені в тому, щоб цю владу так і утримувати, а утримувати владу найзручніше власне в світі, де особисті права і свободи - це пшик і ілюзія, тому кожен, хто має більше ресурсу, за замовчуванням буде робити все, щоб поширенню прав і свобод протистояти.

Так ось, щоб дійти до думки, що часто влада і ресурси породжують політики, а не навпаки, дуже важлива теза Фуко про «продуктивну» владу і про покірні тіла. Саме тому я б дуже недовго залишалась на своєму королівському троні, з якого наказую читати пана Мішеля: зла іронія влади.

Але я хочу сказати про інше. Крім того, як з МКХ і DSM гомосексуальність прибдали, є дуже важливе інше запитання, яке зазвичай ніхто собі не ставить: як гомосексуальність туди потрапила.

Але щоб поставити собі це запитання треба для початку розуміти всі роздуми від пана Хоркхаймера, який спирався на роздуми пана де

Сада про те, як наука стала новим міфом, ставити під питання те, що ми «знаємо», а тут пан Мішель дуже стає в нагоді, бо вчить не сліпо папужкою повторювати «наука вважає», а і запитувати про те, чому так вважає наука і звідки взагалі джерела (наукового) знання взялися.

Наостанок зачитую чудесний шматочок з *A Historical Dictionary of Psychiatry*, де автори пишуть про гомосексуальність, бо добре пишуть, чорт забирай: «у деяких сферах психіатрія намагалась стати настільки науковою, наскільки це можливо, наприклад, коли вивчала генетичні фактори, що докладаються до шизофренії чи ролі нейротрансмітерів у депресії. В інших же дисципліна стала просто служницею для своїх політичних панів. Сексуальна поведінка стала однією з таких сфер і тенденція психіатрії пливати за політичними течіями ніде не є такою очевидною, як у питанні гомосексуальності (див. також мазохізм; садизм).»

Ті, хто пропонує «забути Фуко» мусить розуміти, що цим пропонує також вивчати історію ідей дескриптивно і перетворювати науку на служницю своїх політичних панів. Фуко - це не людина, не окремий інтелектуал, це явище. Фуко - навіть не ідея, це вміння питати, звідки ідеї походять. Як він сам пише в передмові до «Історії безумства»: «мені хотілося б, щоб книга не зводилась до статусу тексту - з цим чудово дають собі раду педагогіка і критика - а щоб їй вистачило нахабства оголосити себе дискурсом, інакше кажучи, водночас битвою і зброєю, стратегією і ударом, боротьбою і трофеєм чи бойовою раною, збігом обставин і відголоском минулого, випадковою зустріччю і картинкою, яка повторюється». Забувати Фуко - це забувати, що там, де є влада, є і спротив.